

Aften

Tove Ditlevsen, 1952 (6,5 ns)

Hanne var kun syv år, men gik allerede med en stor formløs angst i sig. Hun ville altid helst være et andet sted end der, 5 hvor hun var i øjeblikket. Når hun sad i børneværelset sammen med sin lille bror, der glødende ivrigt var optaget af sin leg, lyttede hun efter sin fars og mors trin nedenunder og gjorde, hvad hun kunne for at følge med i deres underlige samtale. De talte anderledes med hinanden, når de var 10 alene, end når hun hørte på det. Mors stemme blev så blød og sagte, at det gjorde både sødt og ondt i maven, mest ondt, og far lo næsten hele tiden ad det, hun sagde. Kom Hanne så springende eller listende nedad trappen, tav de først helt stille. Så sagde mor måske: skal du ikke ud at lege, min 15 skat? Og hvis Hanne gik hen til hende, tog hun hende hverken på skødet eller gav sig til at fortælle historier, men blev lisom lidt stiv, så barnet slet ikke kunne røre sig, men mærkede faderens blik slå en mørk frakke af angst om dem begge to. Så sagde mor, uden at se på hende: gå du op og leg

20 med lillebror igen, far er træt. Men det passede slet ikke, for så kunne han jo bare gå i seng og hvile sig, som andre gjorde, når de var trætte, og det var da heller aldrig ham selv, der sagde det. Han talte ikke ret meget med Hanne, og når han gjorde det, spurgte han bare, hvad to 25 gange ti var, eller om hun snart havde lært at læse, men det var ikke altid, han hørte efter, hvad hun svarede.

Alligevel var han en rar far, for han havde aldrig hverken slået hende eller skældt hende spor ud, og hun vidste godt, at han gik på arbejde hver dag for at tjene penge til tøj og 30 mad til dem allesammen, og det var en værre redelighed, hvis han gik fra dem. Det havde mor forklaret hende en dag, hun pludselig havde sagt: øv, far er så dum, da hun så ham svinge ind ad havelågen på sin cykel, netop som de havde det hyggeligt sammen, hun og mor.

35 Der var frygteligt meget at være bange for og at passe på. Først og fremmest måtte hun naturligvis passe på lillebror, der kunne blive kvalt i sin sele eller få fat i nogle tændstikker og sætte ild på sig selv og hele huset. Hanne var aldrig rolig, før han var faldet i søvn om aftenen, og den 40 angst var taget fra hende. Ikke fordi hun selv ville sørge

særligt over det, hvis han døde, men mor ville nok blive frygtelig ked af det og græde i mange dage, lisom dengang Hannes rigtige far var gået fra dem, og alting blev så sørgeligt, til de fik en ny.

45 Når der var gæster, fortalte mor leende om dengang Hanne løb efter vinduespuksere og alle mulige mænd, hun så, og spurgte dem, om de ikke ville gifte sig med hendes mor. Hanne kunne ikke se, det var så morsomt, for uden en far i huset ville de dø af sult. Og hun havde ikke spor lyst til
50 at dø og komme ned i jorden med ingen dyne over sig om natten. Ganske vist blev man jo nok en engel og kunne flyve op til Vorherre, men hvis nu han kom for sent med vingerne, hvis der var alt for mange, der døde lige i det øjeblik, og han var jo alene om det hele, lisom mor, nu de
55 ikke mere havde råd til at holde pige.

Lillebror sov, og Hanne lå og kradsede maling af sengens blå tremmer. Hun sov aldrig, før hun havde hørt mor og far gå op, og sommetider først, når de holdt op med at tale inde i soveværelset, og hun var sikker på, at de også sov, så der
60 ikke kunne ske nogen forandring i nattens løb.

De talte endnu nede i dagligstuen. Deres sagte alenestemmer, med fars latter og lange pauser imellem, gjorde ondt i hodet, som når lillebror skramlede alle sine klodser ud på gulvet på een gang. Måske kyssede de hinanden, for
65 det hører sig til, når man er gift, men ikke, når børn ser på det, for det har de ikke godt af. „Vent til vi er alene,“ sagde mor engang, „det er synd, barnet skal se på det.“ Hvorfor var det synd? Synd, det var noget med Gud og aftenbøn.

Hanne lagde sig om på ryggen og foldede hænderne over
70 dynen. Så var Gud i værelset, men man kunne ikke se ham, selvom man tændte lyset. Hanne forestillede sig, at han lignede hendes rigtige far, der var den største og stærkeste mand i hele verden. Hun lukkede øjnene og hviskede den bedste af alle aftenbønner:

75 Jeg er træt og går til ro,
lukker mine øjne to,
Fader, se med kærlighed
til vores ringe lejlighed.

80 Så sukkede hun søvngigt og befriet, til tankerne igen kom myldrende som sultne fugle i et forårsbed.

Bare de dog snart kom op. Hannes øjne begyndte at svide. I overmorgen var det søndag, og hun skulle ud til sin rigtige far og hans nye kone, der så meget pænere ud end mor, men 85 alligevel var væmmelig. Gudskelov elskede far hende ikke rigtigt, for de havde ingen børn, og det fik man kun, når man elskede hinanden så voldsomt som mor elskede den nye far, dengang hun fik lillebror. Det var da heldigvis gået over, for der var ikke kommet flere børn siden, som kunne 90 blive kvalt i selen eller sætte ild på huset. Det med at elske kunne man altså ikke selv gøre for. Det kom og gik over igen som kighoste. Men det kunne ikke nytte, det bare var den ene, der elskede, og det var da meget godt, for Hanne elskede sin regnelærer og sin rigtige far og så naturligvis 95 mor, og af de tre var hun kun sikker på, at hendes far elskede hende igen og sin far kunne man ikke gifte sig med, for han var, ældgammel, når man selv blev stor og fik bryster og sådan noget, og før kunne man ikke blive gift. Bare hun havde været lige så stor som fars nye kone, som 100 hun skulle kalde mor-Grete, når hun boede hos dem. Men far kaldte hende da bare Grete. Puh, hun var dum. Og sådan en masse fine kjoler, hun havde, mange fler end mor. Det

skal du ikke bryde dig om, sagde mor, det er bare dumme mennesker, der gider gå og pynte sig altid. Men at far, der 105 var så klog, kunne lide at gå og kysse og kæle for sådan en dum en! Selvom hun havde de dér lange krøller og nogle øjne, der altid var våde, som om hun lige havde grædt. Og alting lo hun ad, selv når Hanne med, vilje var uartig. Sidst hun var der, havde hun taget en lang silkekjole på med 110 ingenting foroven, og drejet sig rundt foran Hanne og sagt: synes du ikke, jeg er dejlig? Og Hanne havde hentet en vittighed frem fra sit lille ny erhvervede forråd fra skolen: jo, bagfra og i mørke! Men så havde de leet så ustyrligt begge to, at hun var kommet til at græde og måtte trøstes på fars 115 skød som en lille unge og trak gråden ud, til mor-Grete holdt op med at le. Så kunne hun ha det så godt. Ja!

Barnet snøftede og trak lommenørklædet frem under hovedpuden og pudsede næsen og gned den opefter, som hun ikke måtte, for så blev næseborene til dråbefangere, 120 som regnen løb lige ned i. Pyt med det, sagde hun højt, som når hun slog sig og ikke ville græde. Hun mente en hel bunke ting. Der var meget, man måtte sige pyt med. Pyt med mor-Grete, pyt med, om lillebror blev kvalt, pyt med

den nye far, der ikke måtte gå fra dem. Pyt med, om han
125 gik, pyt med, om de fik en ny –.

Pludselig satte hun sig op i sengen med voldsomt
bankende hjerte. Der var kommet en ny stemme i stuen. En
høj, glad, kær og kendt stemme, der talte ens, når man var
der og når man ikke var der. Men det kunne ikke være
130 rigtigt. Hvad skulle han her? Hun lyttede. Jamen, det *var*
ham. Han var kommet for at jage den nye far ud og gifte sig
med mor igen. Mor-Grete var nok død, så fik mor alle
hendes fine kjoler. En vild strøm af lykke rev hende med sig.
Hun sprang ud af sengen og hev op i natkjolen og styrtede
135 ned ad trappen. „Far,“ skreg hun, så ikke andre end ham,
mens hun, blændet af lyset, løb ind mod den høje skikkelse
og lod sig opsluge af hans kendte duft og væsen i en salig,
altforglemmende omfavelse. Så glippede hun med øjnene
og så på sin far og mor, der langsomt lod sig skelne som to
140 stive, fjerne figurer udenfor hendes verden.

„Din far vil ha dig med nu,“ sagde mor med en lille
fremmed skælven i stemmen, „gå op og klæd dig på, Hanne,
men pas på, du ikke vækker lillebror.“

Der stod tre kaffekopper på bordet, og stuen var lisom
145 mindre end den plejede at være.

Far rettede sig op, stadig med en hånd om barnets nakke.
Hun borede fingeren ind i et af hans knaphuller og drejede
den rundt. Hun var varm over hele kroppen, som om hun
lige havde været i bad.

150 „Blir du her ikke, far?“ hviskede hun forskrækket og så op
i hans store lysende øjne.

Så rejste den nye far sig og skubbede hårdt til sin stol.

„Kunne det ikke have ventet til i morgen?“ sagde han med
en tynd, spids stemme, „det ligner jo ikke noget at rive
155 barnet ud af sengen på den tid af aftenen.“

Far svarede ikke, men bøjede sig ned igen og trak hende
tæt ind til sig. „Vil du ikke gerne ud at rejse med mor-Grete
og mig?“ sagde han, „hun sidder ude i bilen.“

Så blev Hanne lige så stiv som sin mor. „Er hun ikke
160 død?“ spurgte hun, tør i munden.

„Men Hanne dog,“ sagde mor, „hvordan er det, du taler –
du må gerne blive fri for at komme med, hvis du ikke vil.“
Og far slap hende så pludseligt, som om han havde brændt
sig. Et øjeblik stod hun helt alene og vidste ikke, hvor hun

165 skulle gøre af sine hænder eller sine øjne. Så tog den nye far
 hendes hånd og begyndte at gå op ad trappen med hende,
 mens stilheden bag dem gjorde lige så ondt, som det hårde,
 uvante greb. Hun ville ikke græde, før hun kom i seng, nej
 hun ville ikke græde, hun skulle slet ikke i seng. Hun skulle
 170 ud at rejse og sidde på fars skød hele vejen.

„Slip mig,“ råbte hun og vred sin hånd ud af mandens og
 løb tilbage i det skærende lys, hvor mor sad og var synd for,
 og hvor der uhjælpeligt var en far for meget. Noget
 ubarmhjertigt, en helt ny angst forhindrede hende i igen at
 175 søge det tryggeste ly, hun havde kendt. Hun stod og hang
 med hodet foran sin far, der havde taget sin hat på, som om
 han ikke havde mere at gøre her. Hun frøs og skød de
 spinkle skuldre i vejret og trådte sig selv hårdt over tæerne,
 mens hun så hjælpeløst spørgende på sin mor, der
 180 betragtede manden oppe på trappeafsatsen med et
 ængsteligt, bedende blik, som om det var hende, der havde
 sagt noget forkert.

Han gik ned med hårde, faste skridt. „Lad os få en ende på
 det her,“ sagde han kort, „vil du med eller vil du ikke med,
 185 Hanne?“

Hun så ned på sin fars fødder. Det brændte bag hendes
 pande af forvirring, skam og trods. Hun tog det vanskelige
 skridt hen imod ham, men han rørte hende ikke. Hans tøj
 lugtede af fjerne, tabte ting. Hele vejen kunne hun sidde og
 190 sove med næsen boret ind i den lugt og med ryggen til mor-
 Grete.

„Jeg – vil gerne med,“ bad hun ydmygt og overvundet.

Da barnet gik op ad trapperne for at klæde sig på, så tre
 mennesker efter hendes lille ensomme skikkelse. Ingen af
 195 dem kunne hjælpe hende, og de turde ikke se på hinanden.
 fra "Paraplyen", Hasselbalch